

Рішновецький Д.О.,
Студент 1 курсу спеціальності СЗ, ФНБПМВ
Науковий керівник: **Шевчук А.В.,** доктор історичних наук, доцент
Державний університет «Житомирська політехніка»

МАРГАРЕТ ТЕТЧЕР І РОНАЛЬД РЕЙГАН: ТРАНСАТЛАНТИЧНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА «ОСОБЛИВІ ВІДНОСИНИ»

Дипломатичні відносини між такими країнами, як Велика Британія та США завжди були предметом досліджень. Це впливає з того факту, що ці дві країни мають неабиякий вплив у світі, особливо у XX ст., коли Велика Британія була найбільшою колоніальною імперією, а США залишились світовим гегемоном після падіння комуністичних режимів. Через це відносини між такими важливими гравцями світової політики залишаються актуальними й досі, незважаючи на поступову втрату їх домінуючих позицій у світі.

Вважається, що сам термін «особливі відносини» був популяризований Вінстоном Черчиллем у його промові 5 березня 1946 р. у США. Під цим визначенням він розумів тісну співпрацю між США та Великою Британією, що склалася після Другої світової війни [1]. Але варто зазначити, що такі відносини почали складатись ще під час війни, адже ці дві країни опинились по одну сторону протистояння. Їх об'єднала спільна боротьба з німецькою агресією в Європі та Африці, а також особисті хороші відносини між Вінстоном Черчиллем та Франкліном Рузвельтом [2, с. 9]. Два лідери зустрічалися особисто одинадцять разів за всю війну і обмінялися понад 1700 листами і телеграмами. Важливим підґрунтям для тісної співпраці стало і те, що країни мали багато культурних спільностей, а особливо спільну мову.

Після Другої світової об'єднавчим фактором для цих країн стала боротьба з новою спільною загрозою – комунізмом [3, с. 87]. Їхня співпраця відбувалася у різних сферах, у т. ч. й у розробці ядерної зброї. Відчутним був вплив «особливих відносин» на співпрацю в НАТО. У 1957 р. між Лондоном та Вашингтоном була сформульована доктрина «взаємозалежності», де зокрема було закріплено положення про співробітництво у ядерній сфері для спільного протистояння СРСР [3, с. 88].

Варто зазначити що окрім співпраці, часом виникали й протиріччя. Наприклад, під час Суецької кризи 1956 р. геополітичні погляди на облаштування світу у Лондона та Вашингтона розходилися, а тому образи, заздрість, інтриги і скандали стали невід'ємними рисами «особливих відносин» між США та Сполученим Королівством. Наступним критичним періодом стала В'єтнамська війна. США вимагали військової допомоги від Великої Британії, але завжди отримувала відмову. Не дивлячись на все, статус «особливих відносин» залишався та не втратив своєї актуальності. Цікавим є той факт, що ці відносини з самого початку не позиціонувались як повністю рівноправні. Це було скоріше залежність Британії від більш сильних Сполучених Штатів [3, с. 86].

Значне покращення взаємовідносин сталося після приходу до влади в США Рональда Рейгана в 1981 р. під час прем'єрства Маргарет Тетчер у Великій Британії (1979–1990 рр.). Вони встановили тісні партнерські відносини на основі спільної відданості консерватизму й антикомунізму. Показовою ситуацією, яка зблизила ці два лідери сталась на саміті «Великої сімки». Кен Дуберштейн, колишній глава адміністрації Р. Рейгана в Білому домі, розповів Reuters про історію на саміті «Великої сімки» у 1982 р.: «Р. Рейган розповів, що він збирається зробити для відновлення економіки для Америки. Кілька учасників висміяли його з приводу зниження податків і скорочення витрат». Єдиною людиною, яка прийшла на його захист, була М. Тетчер, за що він їй подякував [2, с. 15].

Одною з причин покращення відносин стала Фолклендська війна 1982 р. між Сполученим Королівством та Аргентиною. Спочатку США намагались займати нейтральну позицію та виконувати роль миротворця, згідно з «Доктриною Монро». Р. Рейган навіть намагався відмовити Британію від воєнних дій, але отримав принципову відмову в особистій розмові з М. Тетчер. Після цього США схилились на сторону Великої Британії у цій війні та почали надавати військову розвідувальну інформацію [3, с. 90]. «Можливо, одна з причин, по якій президент Рейган і я створили таку хорошу команду, полягала в тому, що... ми були дуже різними людьми. Він точно знав стратегічну картину, але залишив тактичні деталі іншим », - написала Тетчер в своїх мемуарах [2, с. 16].

Отже, «особливі відносини» між Великобританією і США – це дійсно унікальний феномен в рамках світового політичного процесу. Не будучи ніде оформленими на папері, вони грали, грають і, мабуть, будуть грати одну з провідних ролей у світовій політичній системі. Маргарет Тетчер і Рональд Рейган зробили саме малоймовірне, але домінуюче міжнародне об'єднання кінця ХХ ст., здобувши перемогу пліч-о-пліч в холодній війні. Обидва лідери стали не просто національними, а й світовими іконами, представниками рішучого консерватизму. Роки Р. Рейгана – М. Тетчер ознаменували вищу точку для особливих відносин. Особиста хімія між ними ніколи не була повністю повторена. Із закінченням холодної війни трансатлантичний альянс став менш життєво важливим. Китай і Азіатсько-Тихоокеанський регіон приваблювали все більшу увагу США. До середини 1990-х рр. двостороння напруженість знову зросла.

Список використаних джерел

1. Churchill W. The Sinews of Peace (Iron Curtain Speech). Westminster College, Fulton, Missouri, 5 March 1946. URL: <https://cutt.ly/NtiY5n0d>
2. Солдатова Д. Л. Трансформація «особливих відносин» Сполученого Королівства та Сполучених Штатів Америки на сучасному етапі. Кваліфікаційна (бакалаврська) робота. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2021. 56 с.
3. Сергійчук Д. Особливі відносини між США та Великобританією в роки «Холодної війни». Студентсько-аспірантський науковий збірник з питань міжнародних відносин «Світ очима молодих». Державний вищий навчальний заклад «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2015. С. 86-92. URL: <https://cutt.ly/ptiSmgMx>